

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Tillsynsvägledningsplan 2017-19

Miljöskyddsavdelningens vägledning enligt miljöbalken

Rapportnr: 2017:18

ISSN: 1403-168X

Rapportansvarig: Lotta Sahlin Skoog

Foto: Per-Olof Samuelsson

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Miljöskyddsavdelningen

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Sammanfattning

Denna plan redovisar de vägledande insatser som Länsstyrelsens Miljöavdelning planerar under 2017- 2019. Insatserna för 2017 är mer detaljerat planerade medan troliga insatser för 2018-19 är redovisade mer översiktligt.

Vägledningen 2017 kommer att omfatta deltagande i Miljösamverkans arbete, utveckling av Tillsynportalen Väst, medverkan i tillsynsnätverk, vägledning i enskilda ärenden via telefon och e-post, genomförande vägledningsprojekt och utbildningar rörande förorenade områden samt anordnande av vägledningsdagar. Vägledningsdagarna kommer både att vara av allmän karaktär samt inriktade på särskilda tillsynsområden.

Göteborg 21 februari 2017

Miljöskyddsavdelningen, Länsstyrelsen i Västra Götaland

Innehåll

Sammanfattning	1
Innehåll	2
Uppdraget.....	3
Samordning.....	3
Miljösamverkan Västra Götaland	3
Tillsynsportalen Väst	4
Nätverk.....	4
Vägledningsprojekt	4
Stöd och råd	4
Uppföljning och utvärdering.....	4
Behov av vägledning.....	5
Kommunernas önskemål.....	5
Allmänna frågor	5
Förvaltningskunskap	5
Övergripande om resurser, organisation, jäv etc på kommunerna.....	5
Miljöbrott	5
Förändrad lagstiftning.....	6
Hälsoskydd.....	6
Företrade områden	6
Miljöskydd	6
Omklassning av miljöfarliga verksamheter	6
IED – industriutsläppsverksamheter	6
Avloppsreningsverk och ledningsnät.....	7
Små avlopp.....	7
Avfall/masshantering	7
Dagvatten	7
Energieffektivisering.....	7
Planerade aktiviteter 2017-2019	8
Löpande vägledning.....	8

Uppdraget

En effektiv miljö- och hälsoskyddstillsyn förutsätter att såväl länsstyrelsen som andra aktörer har goda kunskaper om bestämmelserna i miljöbalken. Länsstyrelsen har, enligt bestämmelserna i 26 kap. miljöbalken, ett ansvar för tillsynsvägledning gentemot kommunerna. Inom tillsynsvägledningen ska Länsstyrelsen följa upp, utvärdera och samordna kommunernas operativa tillsyn, samt ge stöd och råd till kommunerna i deras roll som operativa tillsynsmyndigheter.

Enligt regleringsbrevet för år 2017 anges att länsstyrelserna ska utifrån sitt arbete med tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken och miljötillsynsförordningen (2011:13), särskilt redovisa:

- Vilka tillsynsvägledande insatser som genomförts, särskilt med avseende uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn, samt
- Hur samverkan i Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan har bedrivits.

Länsstyrelserna ska också, i syfte att öka åtgärdstakten, aktivt arbeta med tillsynsvägledning om enskilda avlopp enligt miljötillsynsförordningen (2011:13)

Samordning

Miljösamverkan Västra Götaland

En stor del av tillsynsvägledningen i länet inom miljö- och hälsoskyddsområdet bedrivs inom samverkansprojektet *Miljösamverkan Västra Götaland (MVG)*. Inom Miljösamverkan sker vägledningen dels i form av serviceprojekt där handledningar tas fram och dels i form av tillsynskampanjer. Länsstyrelsen ser MVG som sitt viktigaste verktyg att nå ut med vägledning inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Sedan ett par år sker arbete i nära samarbete med Miljösamverkan Halland (MH). Projektledaransvaret för de olika projekten fördelas mellan MVG och MH.

Länsstyrelsens roll är att fungera som projektledare för en del av Miljösamverkan Västra Götalands projekt. Förutom att vara projektledare för olika tillsynsprojekt ingår att arbeta med chefsamverkan, utbildningsinsatser samt övergripande arbete inom MVG.

Länsstyrelsens handläggare deltar även med arbetsinsatser inom MVG där vår kunskap och erfarenhet är efterfrågad:

Under 2017 drivs följande projekt:

- Föreade områden
- Redlighet Kött (Veterinär- och djurskyddsenheten deltar som projektledare)
- Fritidsbåtsprojekt 2
- Handläggarsöd fordonstvätt
- Äldreboenden, vårdlokaler, samlingslokaler

Länsstyrelsen deltar även i Beredningsgruppen och Styrgruppen för Miljösamverkan.

Tillsynsportalen Väst

En viktig kanal för att främja samordning är *Tillsynsportalen Väst*. Länsstyrelsen har tidigare under flera år haft en digital samverkansyta vid namn TVL-portalen (Tillsynsvägledningsportalen). Under 2016 har denna yta migrerats till en ny data-miljö och i och med det också ändrat utformning och inriktning till Tillsynsportalen Väst. Syftet med samverkansytan är att den ska användas av kommuner och Länsstyrelsen för att där sprida information, dela med sig av goda exempel och erfarenheter, föra diskussioner m.m. inom tillsynsområdet. Under 2017 kommer mycket fokus ligga på att kommunicera syftet med portalen och successivt utveckla innehållet.

Nätverk

Länsstyrelsen samordnar och stöttar nätverk, se delvis mer information nedan.

Följande nätverk är aktiva, alternativt under bildande.

- Samverkan kring Miljöbrott
- Hälsoskyddstillsyn
- Lantbrukstillsyn (samordnas av Landsbygdsavdelningen)
- Återanvändning av avfall för anläggningsändamål
- Incitament för energieffektivisering

Vägledningsprojekt

Tillsynsvägledningsprojekt bedrivs främst inom Föreopade områden. Det finns möjlighet att söka bidrag hos Naturvårdsverket för bl.a. tillsynsvägledningsprojekt som även är av nationellt intresse. Ansökan görs i samband med att det regionala programmet för föreopade områden lämnas in (senast 31 oktober varje år). Länsstyrelsen har för 2017 fått bidrag för att genomföra ett projekt inom branschen uppställningsplatser för småbåtar.

Stöd och råd

Länsstyrelsen ger vägledning i form av stöd och råd vid olika branschspecifika temadagar, övergripande tillsynsdagar, utbildningar samt genom olika tillsynsvägledningsprojekt. Under 2017 hoppas vi kunna komplettera med kortare vägledningstillfällen via Skype eller webben kring aktuella ämnen, riktade till olika grupper av handläggare.

Stöd och råd ges även via Tillsynsportalen samt genom nätverken.

I enskilda ärenden är Miljöskyddsavdelningens ambition att ge stöd och råd till kommunerna i handläggningen utan att riskera att en jävsituation uppkommer.

Uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen har följt upp och utvärderat kommunernas miljöbalkstillsyn genom kommunbesök i samarbete med Veterinär- och djurskyddsmyndigheten. Vid besöken har kommunernas miljöbalkstillsyn följts upp utifrån framtagna kriterier för organisation, delegation, resurser, planering och uppföljning m.m.

Behov av vägledning

I detta avsnitt redovisas kommunernas önskemål om vägledning (utöver vad som efterfrågas via Miljösamverkans projekt) samt inom vilka områden som Länsstyrelsen ser behov av vägledning/stöd samt motivet till detta.

Kommunernas önskemål

Under hösten 2016 genomfördes en enkel enkät för att fråga efter kommunernas behov av vägledning. Svaren från kommunerna visar att vägledning önskas inom många områden och då främst angående avfall, förorenad mark, dagvatten, förändrad lagstiftning samt att Länsstyrelsen hjälper till att höja statusen för hälsoskyddstillsynen.

Allmänna frågor

Förvaltningskunskap

Länsstyrelsen genomför utbildningar i förvaltningskunskap ungefär vartannat år. Dessa utbildningar kan beröra frågor kring hur ärenden ska avslutas på rätt sätt, vilka laghänvisningar som behövs, hur t ex klagomålsärenden ska hanteras på bästa sätt, sekretessfrågor etc.

Målet är att genomföra utbildningar ca vartannat år. Nästa utbildning genomförs troligen hösten 2017.

Övergripande om resurser, organisation, jäv etc på kommunerna

Under 2017 deltar Länsstyrelsen i ett projekt som drivs av Miljösamverkan Sverige kring uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn. Målet med projektet är att ta fram en gemensam handledning för hur länsstyrelserna ska bedriva uppföljning av kommunernas tillsyn.

Utöver detta kommer viss uppföljning ske av några kommuner dit länsstyrelsen överlåtit tillsyn i samband med att en översyn av överlåtelsen sker. I detta sammanhang tas frågor om resurser, organisation och jäv upp.

Länsstyrelsen kan även överväga olika insatser, t ex besök, om det uppstår akuta situationer i någon kommun/vid någon miljöförvaltning kopplat till dessa frågor.

Miljöbrott

Miljöbrottnätverket består av representanter för kommunernas miljökontor, Länsstyrelsen samt miljöåklagare och miljöpolis. Nätverket samlas minst en gång per år, eller vid behov. Syftet med nätverket är att diskutera gemensamma frågor samt främja samverkan mellan de olika myndigheterna.

Ungefär vartannat år anordnas seminarier med deltagande av åklagare och polis för handläggare på länsstyrelsen och kommunerna. Vid senaste seminariet hösten 2017 låg fokus på vad som kan förbättras hos de olika myndigheterna för att förbättra utfallet av andelen lagförda ärenden.

Nätverket kommer under 2017 arbeta vidare med hur vi tillsammans kan hitta för- enklade arbetssätt för att öka utfallet av andelen lagförda ärenden av dem som går att påverka.

Förändrad lagstiftning

Information om förändrad lagstiftning ges via Tillsynsportalen Väst samt inom olika ämnesområden i samband med temadagar/tillsynsdagar alternativt Skype-möten.

Hälsoskydd

Länsstyrelsen bedriver ingen egen tillsyn inom hälsoskyddsområdet. Syftet med vägledningen är att stötta tillsynen genom att samordna nätverk för inspektörerna, anordna hälsoskyddsträffar samt sprida information via Tillsynsportalen Väst. I samband med kommunbesök tas frågan om hur hälsoskyddstillsynen prioriteras och finansieras upp.

Inom länet finns ett hälsoskyddsnätverk bestående av inspektörer från ett antal kommuner med spridning över länet. Inom nätverket utbyts erfarenheter från tillsynen samt diskuteras behov av vägledning. Anteckningar från nätverkets möten finns tillgängliga på Tillsynsportalen Väst.

Under 2017 planeras för en temadag om Hälsoskyddstillsyn.

Förorenade områden

Tillsynsvägledningen inom de närmaste åren kommer att fortsätta fokusera på de branscher där det tidigare drivits projekt, dvs. kemtvättar, verkstäder/ytbehandlare, småbåtshamnar och sågverk med doppning/impregnering. Genom att arbeta med dessa branscher berörs de allra flesta av kommunernas objekt i riskklass 1 och de allvarligaste i riskklass 2. Det finns många objekt och ofta en komplex föroreningsproblematik med bl.a. klorerade alifater. Behovet av fortsatt tillsynsvägledning är stort.

En nationell länsstyrelsegrupp har bildats för att utveckla och förbättra tillsynsvägledningen till kommunerna, främst avseende prioriterade förorenade områden (riskklass 1 och 2). Som ett led i utvecklingen har gruppen arbetat fram en länsgemensam miniminivå för tillsynsvägledningen. Miniminivån anger vad kommunerna bör kunna förvänta sig från länsstyrelserna i form av tillsynsvägledning avseende förorenade områden inom den närmaste treårsperioden. Det finns även en [nationell nivå](#) där material och vägledning ska tas fram i projekt, nationella grupper eller liknande.

De delar av den nationella miniminivån som är länsstyrelsens ansvar framgår av aktivitetslistan nedan.

SGI erbjuder s.k. korttidsstöd åt länsstyrelser och kommuner i arbetet med förorenade områden (inklusive miljöjuridik) och deponering. Det är ett bra komplement till Länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Miljöskydd

Omklassning av miljöfarliga verksamheter

En ny miljöprövningsförordning trädde i kraft från årsskiftet 2017. I och med den behöver omklassning ske av ett antal miljöfarliga verksamheter. Länsstyrelsen kommer att ge vägledning om detta under året.

IED – industriutsläppsverksamheter

Miljösamverkan Sverige och Naturvårdsverket har genomfört webinarier om IED-tillsyn för kommunernas handläggare under hösten 2016. Behov kan dock finnas av vägledning till kommunernas handläggare generellt angående IED-tillsyn för de

branscher där kommunerna har många tillsynsobjekt (t ex ytbehandlare). En mer riktad vägledning behövs i samband med att nya BAT-slutsatser offentliggörs. För 2017 är detta aktuellt för djurhållning.

Avloppsreningsverk och ledningsnät

Ny föreskrift för avloppsreningsverk gäller sedan årsskiftet. Den kommer att kräva vägledning och diskussioner om tolkning. Länsstyrelsen planerar en särskild informationsdag till verksamhetsutövare och kommunala miljönämnder. Dag kommer att bestämmas när Naturvårdsverkets vägledning har kommit.

Små avlopp

Länsstyrelsen bedriver ingen egen tillsyn eller prövning avseende små avlopp. Syftet med vägledningen är att stötta tillsynen bl a genom att varje år anordna seminarier kring aktuella frågor. 2017 anordnas förmodligen en dag under hösten som bl.a. kommer att innehålla information om det nationella GIS-skikt som tas fram för bedömning av risk för påverkan av avloppsutsläpp och hur detta kan användas i lokala och regionala sammanhang. Länsstyrelsen tar gärna emot önskemål från kommunerna om lämpliga frågor att ta upp, samt om någon kommun vill redovisa goda exempel på hur man arbetar med små avlopp.

Avfall/masshantering

Miljösamverkan har drivit ett projekt om Återanvändning av avfall för anläggningsändamål. Som en fortsättning på projektet har ett nätverk startats för dessa frågor. Information kommer att finnas på Tillsynportalen Väst.

Dagvatten

Länsstyrelsen förstår att dagvatten är ett komplext tillsynsområde. För närvarande hänvisar vi till de projekt som drivs inom Miljösamverkan. Om behov finns kan det bli aktuellt med fler insatser, t ex i form av ett nätverk.

Energieffektivisering

Inom det nationella EU-projektet Incitament för energieffektivisering kommer det bildas nätverk för tillsynspersonal i varje län. Syftet med nätverken är att ge information om hur det går i projektet, kompetensutveckla och skapa samsyn inom energitillsyn. Träffarna kommer hållas på olika platser i Västra Götaland ca. två gånger per år.

I projektet kommer det även tas fram ett antal metodstöd som ska hjälpa företag att energieffektivisera och som ska spridas via tillsynsbesök. Metodstöden kommer också vara anpassade så att det kan användas som ett stöd för tillsynspersonalen vid tillsynsbesök. När metodstöden finns framtagna i början av 2018 kommer man gå igenom materialet och hur det ska användas vid tillsynsbesök på nätverksträffarna.

Planerade aktiviteter 2017-2019

Nedan anges de vägledningsaktiviteter som planeras under 2017 och till viss del även 2018 och 2019. Där inte annat anges är det Länsstyrelsen som ansvarar för aktiviteten. I tabellen har även regionala Miljösamverkans aktiviteter tagits med för att ge en helhetsbild. MVG anger att Miljösamverkan Västra Götaland ansvarar för aktiviteten. MH anger att Miljösamverkan Halland ansvarar. För mer information om dessa aktiviteter se [Miljösamverkans verksamhetsplan 2017-18](#).

Löpande vägledning

- Ge stöd och råd i enskilda ärenden och allmänt inom Länsstyrelsens vägledningsansvar via telefon, e-post etc.
- Utveckla Tillsynsportalen Väst för utbyte av kunskap och erfarenheter
- Stödja befintliga nätverk inom hälsoskydd, miljöbrott, återanvändning av avfall samt incitament för energieffektivisering

Aktivitet	Kommentar	2017 vår	2017 höst	2018	2019
Övergripande vägledningsinsatser					
Vägledningsdag Miljöskydd, ev med Skype-möjlighet	Våren 2017 bl a om <ul style="list-style-type: none"> - GRÖT (Gränsöverskridande avfalls transporter) - Ev. nyheter om IED - Omklassning av miljöfarliga verksamheter 	25 april		ev. X	ev. X
Kommunernas tillsyn och kontroll enligt Miljöbalken	Uppföljning och utvärdering av bl.a. hantering av jäv, resurser, kompetens, ärendehantering genom kommunbesök. Genomförs 2017 endast om akuta situationer uppstår. Ev mer regelbundet kommande år.	ev. X	ev. X	ev. X	ev. X
Utbildning i förvaltningskunskap	Utbildning kopplat till ärendehandläggning enligt miljöbalken.		ev. X		X
Miljöbrottsseminarium	Möte med åklagare, polis m fl. kring rättsfall, arbetssätt etc. Stöd ang. åtalsanmälningar.			X	

Aktivitet	Kommentar	2017 vår	2017 höst	2018	2019
MVG: Kommunikation och bemötande	Kurstillfällen i mars samt aug	X	X	X	X
MVG+MH: Kontaktpersonsträff	Träff för miljösamverkans kontaktpersoner i kommunerna.	15 mars			X
MVG/MH: Feedbackutbildning			Ev. Sept	X	X
MVG+MH: Chefssamverkan	Chefsträffar vår och höst.	X	X	X	X
MVG+MH: Mötesplats Goda Exempel			Nov		X
Hälsoskydd					
Hälsoskyddsdag	Temadag om hälsoskydd med bl a medverkan från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten	1 juni			X
MVG: Äldreboenden, vårdlokaler och samlingslokaler	Tillsynskampanj	X	X		
MVG/MH: Bassångbad	Kursdag + ev tillsynskampanj			X	
MVG/MH: Buller och ljudnivåmätning	Utbildning om inomhusbuller och industribuller			X	
MVG/MH: ev Fotvård och akupunktörer	Ev tillsynskampanj?			ev. X	
MVG/MH: ev Kemikalier i skolor och förskolor	Tillsynskampanj?			ev. X	
Miljöfarlig verksamhet - IED					
Vägledning om BREF för djurhållning	Jordbruksverket håller på att ta fram en vägledning. Ev. anordna möte för berörda kommuner i länet.		ev X		
Vatten- och avloppsfrågor					
Informationsdag om föreskrift för avloppsreningsverk	Vägledning om nya föreskrifter + LAV		X		
Temadag om små avlopp			X (ev sen vår)	X	X
MVG: Handläggarsupport For-donstvätt	Uppdatering av policydokument		X		

Aktivitet	Kommentar	2017 vår	2017 höst	2018	2019
MVG/MH: Femårskontroll av oljeavskiljare	Gemensamma rutiner för femårskontroll			X	
MH: Fritidsbåtsprojekt 2 (även Förorenade områden)	Vägledningsmaterial, Informationsmaterial, Seminarium	X			
Energieffektivisering					
Nätverksträff inom projektet Incitament för energieffektivisering.	Kompetensutveckling och samsynsfrågor inom energieffektivisering. Diskussion kring materialet som tas fram inom projektet Incitament för energieffektivisering 2018.	X	X	X	
Avfall, täkter, massor					
Info kring ändrat regelverk kring Energitorvtäkter	Vägledning till berörda kommuner om ändrat tillsynsansvar.	X			
Produktifiering av avfall	Anordna webinarium alt ta upp på allmän dag	X?			
Nätverk för återanvändning av avfall för anläggningsändamål	Två träffar/år	X	X		
MVG/MH: ev Avfallstillsyn – transporter och spårbarhet	Ev. tillsynskampanj			ev. X	ev. X
Lantbruk					
Lantbruksnätverket (Landsbygdsavdelningen)	Årlig träff för inspektörer som arbetar med lantbruks-tillsyn		X (Nov)		
MVG/MH: Tillsyn på mindre lantbruk	Handläggarsöd, tillsynskampanj			X	
Förorenade områden					
Vägledningsprojekt 2017-2019: Kemtvättar som använt klorerade lösningsmedel. (samordnas med vägledningsprojekt verkstäder)	Genomgång med ca 1/3 av kommunerna per år.	X	X	X	X

Aktivitet	Kommentar	2017 vår	2017 höst	2018	2019
Vägledningsprojekt 2017-2019: Verkstadsindustrier med ytbehandling av metaller med elektrolytiska/kemiska processer och avfettning med kloretrade lösningsmedel. (samordnas med vägledningsprojekt kemtvättar)	Genomgång med ca 1/3 av kommunerna per år. Vid genomgången tydliggörs vilka objekt kommunerna har tillsynsansvar över, med fokus på de prioriterade objekten (riskklass 1 och 2).	X	X	X	X
Tydliggöra vilka objekt kommunerna har tillsynsansvar över. Överlämna befintlig information om kommunernas objekt, främst prioriterade förorenade områden. (ingår i den nationella mininivån)	Genomförs i första hand genom projekten ovan. I samband med detta tas frågan om behovsutredning och tillsynsplan upp.	X	X	X	X
MH: Fritidsbåtsprojekt 2 (även vatten- och avloppsfrågor)	Vägledningsmaterial, Informationsmaterial, Seminarium .	X			
Vägledningsprojekt: branschen "Uppställningsplatser för småbåtar/småbåtshamnar".	Bidrag från NV 2017. Tillsynsprojektet går ut på att utreda ansvarsförhållanden för ideella föreningar och lämplig nivå för strategier för utredning och åtgärder. Resultatet ska sedan kunna appliceras på hela landet.	X	X		
MVG: Inventering enligt MIFO-metodiken av pågående verksamheter med kommunal tillsyn.	Miljösamverkans projekt som drivs 2017; bl.a. seminarium.	X	X		
Utbildningsdagar	2 dagar per år utifrån kommunernas önskemål <i>Preliminärt planeras 2017: Riskbedömning 9 maj, Förorenade byggnader i höst</i>	9 maj	X	X	X
Anordna webbaserade utbildningar.	Minst ett tillfälle per år för aktuella ämnesområden. T.ex. markmiljö, skälighetsbedömningar, riskvärdering mm.	ev. X	X	X	X

Aktivitet	Kommentar	2017 vår	2017 höst	2018	2019
Grundutbildning i EBH-tillsyn och EBH-processen.	Grundläggande utbildning i tillsyn av förorenade områden (GRUF). Genomfördes 2016 därefter vartannat/vart tredje år efter behov.				X
Grundutbildning i MIFO-metodiken inklusive information om EBH-stödet.	En nationell grupp kommer att ta fram utbildningsmaterial för en grundläggande utbildning i MIFO-metodiken under 2017. Därefter erbjuds utbildningen efter behov.			X?	X?
Utföra riktad informationsinsats om tillsynsmyndighetens roll i samband med uppstart av bidragsprojekt.	Genomförs av Länsstyrelsen när nya bidragsobjekt startar.	X	X	X	X

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN